

MAGÁNYOS AKTOR KECSKEMÉTEN.

«... Az ifjak meggyújtottak egyet az égbe nyúló, magánosan álló fenyvek közül... hajnalban ott állt előttünk az óriási fa, mint egy fekete obelisz, leégett ágaival.»

Szekérsorral, cigányosan,
echót verő vidám zenével
barangoltak Erdélyen át:
vándorszínészek Dérynével.
Zörögtek zúgó fák alatt,
mély völgyeken végigporoztak.
Itáltak csurgó kő-közön,
havasi réten láboroztak.
Idéztek zúgó tapsokat,
a gondoknak fittyel velletek,
hevültek múlt kalandokon,
csiklandó tréfákon nevettek.
Vár lett a gyékényes szekér
s fenyőfa gyúlt, ahol kifogtak.
Vacsora-tűzhelyük felett
felséges csillagok ragyogtak.
Víg dalra gyujtottak s a dalt
erdőzugas kísérte karban.
A sűrűben megállt a vad
s figyelt a süppedő avarban.
Nézték az éhes lángokat,
milyen mohón magasra nőnek.
Tarajos, felcsapó lüzél
nézték a felgyújtott fenyőnek.
Nem is fa, lélek, óriás,
aki páthosszal ég a fájban.
A rengetegben tűzsziget,
csóvás csillag az éjtszakában.
Amíg a csúcok állanak,
fekete dárdaikkal, sötéten.

Katona József elmaradt
s dúlt lánggal égett Kecskeméten.

Ezt megtanulta mesterül:
jövöllen szívvel élni mában.
A nem-játszott tragédiát
felgyujtja százszor önmagában.

Magányos aktor. Tapsa nincs.
Még sem tudhatja senki szebben:
fékez, kibillen és bukik
a három vérrel irt szerepben.

Ma törvényszóra esküszik
s emészto harcot vív a tettel.
Kegyellen sors-fenség előtt
fejet hajl bänki tisztelettel.
Mert rend, hogy feltörö tüzet
lefogja hétköznap hatalma,
és rend, ha bölcs alattvaló
láz nélkül jár a hivatalba.
És rend, hogy gúnyszó válaszolt,
vagy hallgatás a szenvedélyre
s az élet «rózsaharcain»
sötét szalagjel volt a bére.
És rend, hogy érdes szép helyett
hizelgő szokat ünnepelnek
s forró szavára bizlatón
szikrázó csillagok felelnek.
S törvény és elrendeltetés
kédvét csiholni bús ivásban,
mikor «a lélek ingadoz,
mint a vándor a hófúvásban».

Aztán sötéten elborul
s meging a nagy-törvényű sorban.
A kedve villámmal kigyúl
és forradalmat szí a borban.
Szívében pártütö erök
alkút, lemondást összedúlnak,
s echözva zúgja átkait
a böszen lázadó Peturnak.
Mert arcán álarc voll a csend,
sors trónusán hazug a fenség,
csak egy igaz van, egy erö:
a zendülö békételenség.

Lobogni, tenni, vallani
 nagy lánggal, melynek szűk az ország:
 ez volna élet, büszke cél,
 nem füstbe fojtó búskomorság.
 Ez volna tett: meddő magányt
 viharzó szóval megtagadni
 s a bujdosó, kacér sikert
 szilaj kézzel torkon ragadni.
 Ó, ha a bor kiirtaná
 a gondot, mely agyában öröl
 s kitörne egyszer vakmerőn
 a törpe, rabtartó időből.
 Zihálva érzi mámorát,
 ahogy kéjjel kiront a mából
 s csordult kupából tékozol
 a halhatatlanság borából!

S a lázra reggel érkezik,
 hajnall «zokog a toronyóra».
 Az ablak álom-kergető,

hideg fényt hint a lázadóra.
 A mámoros dörömbölés
 zuhanva roskad önmagába.
 A lélek fázva öltözik
 búbánat-szötte pór-ruhába.
 Csak bortűz délibábja volt
 az éjben villámló dicsőség.
 A nappal munka-ritmusát
 kátlogja már a vén szövöszék.
 A sors kemény parancsszavát:
 tűrj békességgel — újra hallja.
 Nem lázadó már, csak Tiborc,
 a névtelenség hullt magyarja.
 S beteg szívében nincs sugár
 átütni ezt a szürkéséget.

Mire derengő ég alatt
 mozdult a vig aktor-csapat,
 a felgyújtott fa csonkig égett.

Áprily Lajos.

KATONA 1930.

Bimbózhat új szépségeket az agy,
 Zizegphet új szelekkel a kalász:
 Nekünk szent ács volt az öreg takács,
 S valahogy mindig Ő marad a Nagy.

Ő, a megváltó, krisztusi magyar,
 A kárhozatsziklát felemelő,
 Saját s fajtája sorsát görgető,
 Első, merész, tavaszi zivatar.

Pöröly, melytől mint új, friss; áramok
 Zsibongnak szét a dermedt bánatok,
 S bénult izmához kap bús, vén Tiborc.

Ő, meggyötört rög lelke: szent gerezd,
 Kálváriánkon fölfénylő kereszt;
 Kenyér e népnek és húsvéti bor.

Kecskemét, 1930 február 27.

Sántha György.